

Силабус
навчальної дисципліни
Методика професійної освіти
2024-2025 навчальний рік

Освітня програма «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА. ЕНЕРГЕТИКА,
ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка

спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

спеціалізація 015.33 Енергетика, електротехніка та електромеханіка

кваліфікація: бакалавр з професійної освіти (енергетика, електротехніка та електромеханіка)

Викладач (і)	Світлана ХОМЕНКО
Посилання на сайт	https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=1382
Контактний тел.	+380505615178
Е-mail викладача:	s_v_homenko@ukr.net
Графік консультацій	Вівторок 14.00-16.00, субота 14.00-16.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота, курсова робота	звітність
6/180	42	42	96	залік екзамен

Семестр: 5, 6

Мова навчання: українська

Ключові слова: освітній процес, методика професійного навчання, принципи навчання, зміст навчання, форми навчання, методи навчання, технології навчання, засоби навчання, самостійна робота, педагогічна діяльність.

Мета та предмет курсу: формування в здобувачів вищої освіти теоретичних знань та набуття практичних умінь і навичок щодо обґрунтування професійної підготовки майбутніх фахівців за професіями та спеціальностями електроенергетичної галузі в закладах професійної (професійно-технічної, фахової передвищої) освіти, а також опанування студентами методики дидактичного проектування на рівні професії, спеціальності, навчальної дисципліни, окремої теми та заняття.

Мета курсової роботи: поглиблення та систематизація знань здобувачів освіти зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), формування в них умінь і навичок самостійного критичного опрацювання наукових джерел, аналізу передового педагогічного досвіду, узагальнення власних спостережень, творче застосування знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни до комплексного вирішення конкретного фахового завдання, реалізації результатів дослідження проблеми в самостійно виконаних розробках; стимулювання студентів до самостійного науково-дослідницького пошуку.

Компетентності та програмні результати навчання:

ЗК 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 08. Здатність працювати в команді.

СК 01. Здатність застосовувати освітні теорії та методології у педагогічній діяльності.

СК 05. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення та інтегрувати їх в освітнє середовище.

СК 06. Здатність реалізовувати навчальні стратегії, засновані на конкретних критеріях для оцінювання навчальних досягнень.

СК 13. Здатність управляти комплексними діями / проектами, відповідати за прийняття рішень у непередбачуваних умовах та професійний розвиток здобувачів освіти і підлеглих.

ПР 07. Аналізувати та оцінювати ризики, проблеми у професійній діяльності й обирати ефективні шляхи їх вирішення.

ПР 08. Самостійно планувати й організовувати власну професійну діяльність і діяльність здобувачів освіти і підлеглих.

ПР 09. Відшуковувати, обробляти, аналізувати та оцінювати інформацію, що стосується професійної діяльності, користуватися спеціалізованим програмним забезпеченням та сучасними засобами зберігання та обробки інформації.

ПР 11. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, уміти проектувати і реалізувати навчальні / розвивальні проекти.

ПР 12. Уміти проектувати і реалізувати навчальні / розвивальні проекти.

ПР 13. Застосовувати у професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання навчальних дисциплін і обирати доцільні технології та методики в освітньому процесі.

ПР 15. Діагностувати, прогнозувати, забезпечувати ефективність та корегування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і допомоги здобувачам освіти в реалізації індивідуальних освітніх траєкторій.

ПР 22. Застосовувати програмне забезпечення для e-learning і дистанційного навчання і здійснювати їх навчально-методичний супровід.

Зміст курсу:

Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Методика професійного навчання». Психологічні основи засвоєння навчальної інформації. Основні передумови виникнення дисципліни «Методика професійного навчання». Основні визначення. Методи наукових педагогічних досліджень. Психологічні етапи засвоєння інформації. Роль уваги у засвоєнні інформації. Властивості пам'яті та їх урахування у навчанні. Причини нерозуміння навчальної інформації.

Тема 2. Методика аналізу та структурування змісту професійного навчання учнів за професіями електроенергетичної галузі. Зміст професійно-технічної освіти. Державні стандарти професійно-технічної освіти. Державний перелік професій. Навчальний план, навчальна програма. Положення про професійно-технічний навчальний заклад. Методика структурування навчального матеріалу.

Тема 3. Поняття системи виробничого навчання. Предметна система. Операційна система. Операційно-предметна система. Операційно-поточкова система. Операційно-комплексна система. Система ЦПП. Проблемно-аналітична система. Процесуальна система. Технологічна система.

Тема 4. Методи виробничого навчання. Поняття методу, прийому навчання. Класифікації методів навчання за різними ознаками. Словесні, наочні та практичні методи виробничого навчання. Виконання лабораторно-практичних робіт на уроках виробничого навчання. Комплексне застосування методів виробничого навчання. Самостійне виконання учнем навчально-виробничих завдань. Проблемне навчання і розвиток технічного мислення на уроках виробничого навчання.

Тема 5. Форми організації виробничого навчання учнів за професіями електроенергетичної галузі. Загальна характеристика уроку виробничого навчання учнів за професіями електроенергетичної галузі. Класифікація уроків виробничого навчання. Структура уроків виробничого навчання учнів за професіями електроенергетичної галузі. Дидактична ділова гра на уроках виробничого навчання.

Тема 6. Організація виробничого навчання за принципом “майстер при майстерні” Планування роботи майстра виробничого навчання. Навчальні майстерні. Організація робочих місць учнів. Функції обов'язки та права “майстра при майстерні” та “майстра, закріпленого за групою”. Структура їх робочого часу. Види планування. Перелік навчально-виробничих робіт з професії електроенергетичної галузі. План виробничого навчання групи. Положення про організацію навчально-виробничого процесу ЗП(ПТ)О. Наукова організація праці майстра виробничого навчання.

Тема 7. Взаємозв'язок виробничого і теоретичного навчання учнів за професіями електроенергетичної галузі. Об'єктивні передумови здійснення взаємозв'язку виробничого і теоретичного навчання. Планування спільної роботи майстра виробничого навчання і викладача спецтехнології. Прийоми

здійснення взаємозв'язку теоретичного і виробничого навчання учнів за професіями електроенергетичної галузі. Реалізація міжпредметних зв'язків під час виробничого навчання учнів за професіями електроенергетичної галузі.

Тема 8. Виховна діяльність майстра виробничого навчання. Виховні завдання майстра. Особливості виховної роботи в навчальній групі. Форми організації виховної роботи в професійно-технічних навчальних закладах. Планування виховної роботи в навчальній групі. Робота майстра з екологічного, економічного та правового виховання майбутніх робітників. Педагогічна взаємодія майстра і класного керівника.

Тема 9. Загальна характеристика дидактичного проектування. Загальна характеристика дидактичного проектування. Дидактичне проектування та основні його складові. Спеціальна освіта та її цілі. Професійна освіта та її цілі. Професійна підготовка, теоретичне навчання. Компоненти змісту освіти.

Тема 10. Методика аналізу та конструювання освітньої документації професійної підготовки учнів за професіями електроенергетичної галузі. Методика аналізу професійної діяльності майбутнього спеціаліста. Розробка функціональної структури діяльності майбутнього фахівця з метою формування змісту навчання учнів за професіями електроенергетичної галузі.

Тема 11. Методика аналізу та прогнозування мети навчання. Загальна характеристика діяльності інженера-педагога з прогнозування мети навчання. Методика постановки стратегічної мети навчання. Методика постановки тактичних цілей навчання технічних дисциплін. Методика постановки оперативних цілей навчання.

Тема 12. Методика конструювання змісту навчального матеріалу. Методика вибору джерел навчальної інформації. Методика конструювання дидактичних матеріалів для теоретичного та практичного навчання.

Тема 13. Базовий та варіативний компоненти у змісті професійної освіти. Методи теоретичного професійного навчання та рекомендації щодо їх застосування. Методика підготовки та проведення інтегрованих теоретичних і практичних занять. Проблема формування мотивації учіння і праці у студентів професійних закладів освіти.

Тема 14. Форми організації навчального процесу у ПО. Організація навчальної діяльності студентів із використанням інноваційних методів навчання. Організація навчальної діяльності студентів із використанням методів проблемного навчання.

Тема 15. Організація самостійної роботи студентів. Самостійна робота. Організація самостійної роботи. Види самостійної роботи. Розробка завдань до самостійної роботи студентів.

Тема 16. Ігрові методики у ПО. Види навчальних ігор. Структура ігрового заняття. Методика підготовки та проведення ігрових занять.

Тема 17. Дидактичні проблеми організації та змісту практики студентів. Види навчальних практик. Організація та проведення навчальних практик.

Особливості дистанційного навчання. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів.

Тема 18. Викладач вищого професійного навчального закладу та його науково-методична підготовка. Особистість викладача у систем професійної освіти. Педагогічна культура викладача вищих професійних навчальних закладів освіти. Педагогічне наставництво студентської групи вищій професійній школі. Педагогічна взаємодія викладача із сім'ями учнів і студентів. Функції професійної діяльності тьютора в системі дистанційної освіти. Професійна усталеність викладача вищої професійної школи.

Методи навчання: словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, ілюстрування), самостійне спостереження, опора на життєвий досвід студента, проблемного викладання (проблемна дискусія), аналіз ситуацій, виконання проєктів, виконання вправ.

Методи контролю і самоконтролю у навчанні: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, комбіноване опитування, письмовий і тестовий контроль, самоконтроль і самооцінка.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами («Положення про академічну доброчесність у Бердянському державному педагогічному університеті» (http://bdpu.org/wp-content/uploads/2020/03/akademdobrochesnist_sayt.pdf)), а саме: самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: освітні платформи інтерактивної взаємодії у форматі відео-конференції ZOOM, Google Meet; віртуальне навчальне середовище Moodle університету, що містить навчально-методичний комплекс дисципліни для ефективної взаємодії, самоосвіти та контролю освітніх результатів здобувачів; Google-сервіси (Keep, документи, презентації, форми, чат, календар, диск); ноутбук Acer Aspire 5 A515-58P-379M; мультимедійний проєктор Optima GT 1080e.; екран.

Система оцінювання та вимоги: внутрішня університетська 100-бальна шкала. Після вивчення навчальної дисципліни їх результати конвертуються в шкалу ECTS шляхом ранжування навчальних досягнень.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка шкалою ЄКТС

90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Узагальнені критерії оцінювання:

- «А», 90–100 балів – здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, уміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, уміє використовувати набуті компетентності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування й нахили;
- «В», 78–89 балів – здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи й задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна;
- «С», 65–77 балів – здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, у цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок;
- «D», 58–64 бали – здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання й розуміння основних положень; із допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;
- «E», 50–57 бали – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні (обсяг набутих компетентностей здобувача відповідає мінімальним критеріям);
- «FX», 35–49 балів – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу (до 20 %);

- «F», 1–34 бали – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання й відтворення окремих фактів, елементів, об’єктів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота									Підсумковий тест, залік, екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
3	3	3	3	3	3	3	3	3	46	100
T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18		
3	3	3	3	3	3	3	3	3		

Розподіл балів, які отримують студенти за курсову роботу

№ п/п	Зміст роботи	Максимальна сума балів	Кількість балів виставлених комісією
1.	Формування мети і завдань курсової роботи	5	
2.	Своєчасність і оформлення відповідно до вимог методичних рекомендацій	10	
3.	Аналітичний огляд використаних джерел	30	
4.	Наявність власних досліджень, висновків і міркувань	20	
5.	Наявність дидактичних та супроводжувальних матеріалів (відео презентації, вироби, тези, плани-конспекти, графіки тощо)	10	
6.	Кількість та новизна використаних джерел	5	
7.	Захист курсової роботи	20	
Загальна кількість балів		100	

Шкала оцінювання (максимум 100 балів)

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно

82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні

1. Методика професійної освіти: навч. посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 015 «Професійна освіта» галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» / Д. О. Чернишев, К. І. Почка, Г. Л. Корчова, Ю. С. Красильник, М. В. Руденко. Київ: Компринт, 2024. 224 с.
2. Основи професійної освіти: Підручник / М.В. Руденко, Р.А. Калениченко, Г.В. Капосльоз, Г.Л. Корчова. Київ: КНУБА, 2018. 613 с.
3. Корець М. С. Методика викладання технічних навчальних дисциплін: навчальний посібник / М. С. Корець. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. 240 с.
4. Методичні основи професійного навчання кваліфікованих робітників. методичний посібник / В.А. Кручек, О. Б. Кошук, с. Г. Кравець, Н. В. Колісник, л. А. майборода, Т.В. Пятничук, І.І. Голуб, Н. Ю. Самойленко, Г. В. Однорог. Житомир: «Полісся», 2020. 274 с.
5. Коваленко О. Е., Брюханова Н. О., Корольова Н.В. Методика професійного навчання: дидактичне проектування: підручник для студентів інженерно-педагогічних спеціальностей. Харків: УПА, 2019. 204 с.
6. Методика проведення навчальних занять в умовах дистанційного навчання: навч. посіб. / Ю.С. Красильник, Г.Л. Корчова, М.В. Руденко. Київ: КНУБА, 2021. 156 с.
7. Педагогіка: навч. посіб. / Ю.С. Красильник, Г.Л. Корчова, М.В. Руденко. Київ: КНУБА, 2020. 164 с.
8. Коваленко О.Е., Брюханова Н.О. Методика професійного навчання. Харків: Контраст, 2008. 483 с.
9. Коваленко О.Е. Дидактичні основи професійної освіти: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів інженерно-педагогічних спеціальностей / О.Е.Коваленко, Н.О.Брюханова, З.І.Гирич, В.В. Кулешова, О.О.Прохорова. Харків: ВПП «Контраст», 2008. 144 с.

Додаткові

10. Сорока Т.П. Методика професійного навчання: методичні рекомендації. Тернопіль: Вид-во Терноп. нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка, 2019. 88 с.
11. Інноваційні технології навчання в умовах інформатизації освіти: навчальний посібник / Р.С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр, Л. С. Шевченко ; за ред. член-кор. НАПН України Гуревича Р. С. Львів: ЛДУ БЖД, 2015. 396 с.
12. Гуревич Р.С. Теорія і практика навчання в професійно-технічних закладах. Монографія. Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2010. 410 с.

Інтернет-ресурси

1. www.bdpu.org/library
2. <http://www.nbuiv.gov.ua>
3. <https://scholar.google.com>
4. <https://www.irbis-nbuiv.gov.ua/> – Національна бібліотека імені В. Вернадського
5. <https://ips.ligazakon.net> – законодавство України про освіту;
6. <https://mon.gov.ua/ua/tag/profesiyno-tehnicna-osvita> – МОН України;
7. <https://imzo.gov.ua/> – Інститут модернізації змісту освіти НАПН України;
8. <https://ivet.edu.ua/> – Інститут професійної освіти НАПН України;
9. <https://registry.edbo.gov.ua/profesiyno-tehnicna-osvita/> – Реєстр суб'єктів освітньої діяльності;
10. <https://profosvita.online/> – цифрова навчальна платформа для учнів закладів професійної освіти та здобувачів професійних кваліфікацій;
11. <http://urpnpu.rnpri.edu.ua/> – Журнал «Українська професійна освіта»;
12. https://emd.naps.gov.ua/index.php/Educ_Mod_discourse – журнал «Освіта: сучасні дискурси»;
13. <https://otr.iod.gov.ua/> – журнал «Освіта та розвиток обдарованої особистості»;
14. <http://www.adult-education-journal.com.ua/index.php/aej> – журнал «Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи»;
15. <https://jrnl.s.ivet.edu.ua/1> – журнал «Професійна педагогіка»;
16. <https://jrnl.s.ivet.edu.ua/2> – журнал «Професійна освіта: проблеми і перспективи»;
17. <https://jrnl.s.ivet.edu.ua/3> – журнал «Теорія і методика професійної освіти»;
18. <https://jrnl.s.ivet.edu.ua/4> – журнал «Модернізація професійної освіти і навчання: проблеми, пошуки та перспективи»;
19. <https://jrnl.s.ivet.edu.ua/5> – «Професійне навчання на виробництві»;
20. <https://osvitafr.com.ua/> – журнал «Фахова перед вища освіта»;
21. <https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/pedagog/issue/archive> – журнал «Педагогіка і психологія професійної освіти»;
22. <https://enic.in.ua/index.php/ua/systema-osvity/profesiyno-tehnicna-osvita> – Національний інформаційний центр академічної мобільності

23. <https://www.pdatu.edu.ua/naukovyi-zhurnal-profesiino-prykladni-dydaktyky.html> – журнал «Професійно-прикладні дидактики»
24. <https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/pedagog/issue/archive> – журнал «Педагогіка і психологія професійної освіти»
25. <https://vseosvita.ua/> – Національна освітня платформа
26. <https://osvita.ua/legislation/proftech/> сайт Освіта.ua
27. <https://enic.in.ua/index.php/ua/systema-osvity/profesijno-tehnicna-osvita> – Національний інформаційний центр академічної мобільності
28. <https://naurok.com.ua> – сайт На урок;
29. <https://dyskurs.info/category/metodyka-navchannya/> – методичний сайт «Дискурс».